

et 12, De offic. ordinar.; cap. *Cum capella* 16, cap. *Pastoralis* 19, et cap. *Dudum* 31, De privileg., juncta glossa, et DD. inde inferentibus, quod Pontifex nullius juri intendat derogare, nisi fortasse hoc expresserit, adeoque privilegium cedens in præjudicium alterius, si in ipso aliud non sit expressum, est stricte interpretandum.

(29. Privilegia non attenduntur, nisi de eorum veritate doceatur. Bened. XIV, t. II, constitut. incip. *Causarum*. (30. Privilegia regularium a Gregorio XIII redacta fuerunt ad terminos juris. Idem constitut. 27, incip. *Impositi nobis*. (31. Privilegia recipiendi ordines a quocunque abolita fuerunt in concilio Tridentino, ideoque, nisi post confirmationem ipsius concilii ex integro concessa fuerint, minime suffragantur. Idem constitut. 40, incip. *Causarum*. Vide supra, verb. ORDO, ORDINARE, art. 3, et add. Cas. ibi.

(32. Privilegia honoris non inducunt exemptionem ab ordinaria episcopi jurisdictione. Idem constitut. 40, incip. *Causarum*. (33. Privilegium, ne locus, aut personæ ecclesiasticis censuris subjiciantur sine mandato Sedis Apostolicæ, non probat loci aut personarum exemptionem ab ordinaria episcopi jurisdictione. Idem, ib. (34. Hujusmodi privilegia, præterquam regibus, reginis, eorumque filiis, aut ordinibus regularibus universim concessa ad ordinariarum sententias, et processus non extenduntur. Idem, ib.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(35. Valde interest dignoscere, utrum confirmatio privilegii facta sit in forma communi, an in forma specifica. Duas inter alias solent doctores afferre conjecturas, quibus confirmationem in forma specifica esse credunt.

(36. Prima est, si tenor privilegii confirmationis fuerit insertus, quod colligitur ex c. 8, De confirmat. util. vel inutil. (37. At Bohemer., in *Decretal.*, lib. II, tit. 30, § 4 et seq., postquam ostendere conatus est, textum hunc minime primam hanc conjecturam suppeditare, « In privilegiis (ait) ubique praxis obtinet, ut confirmationibus tenor privilegiorum plene inseratur, unde tamen majorem vim haud accipiunt; insertio siquidem privilegiorum docet scientiam ejus confirmantem habuisse, ast quod certam et solidam scientiam habuerit, inde non liquet, quam aliter habere nequit, nisi matura, plena et solida causæ cognitio, et dubiorum excussio deliberata accesserit. » (38. Quidquid vero dicat Bohemer., confirmatio in forma specifica dicenda est semper ac totus tenor privilegii confirmati fuit confirmationi insertus, ut probat Rot. *Coccin.*, decis. 1573, a numer. 15 ad plur. seq., cor. *Falconer.*, decis. 9, num. 24, De offic. ordinar. et territ. separat.

(39. Altera est, si confirmationi apposita sit clausula: « Ex certa scientia, vel ex plenitudine potestatis, vel non obstante quacunque lege, statuto, et consuetudine,

quæ sint in contrarium. » (40. Hanc vero conjecturam ab auctore traditam num. 6, non male rejiciunt inter alios, Bohemer., in *Decretal.*, lib. XXI, tit. 39, § 6 et seq.; Stryk, *Juridic. dissert.*, vol. 1, disp. 2, cap. 1, § 5. (41. Idque quia clausulæ hodie plerumque fere apponuntur potius de stylo, quam ea mente, ut singulare quid ex principis intentione operari debeant.

(42. Præcipua autem differentia confirmationem in forma communi inter et confirmationem in forma specifica quod attinet ad privilegia, est, quod ex illa probatum haud remanet ipsum privilegium confirmatum, ex hac vero privilegium confirmatum remanet probatum. Stryk, *Juridic. dissert.*, vol. 11, disp. 2, c. 1, § 28.

(43. De interpretatione privilegiorum, de qua pariter in hoc articulo agit auctor, consule Stryk, *Juridic. dissertat.*, volum. 4, disp. 24, De privilegiorum interpretatione, qui septem integris capitulis materiam hanc tractat, et quidem accuratissime. Primo enim capitulo agit De sensu rubricæ; secundo, De privilegiorum interprete; tertio, De modo interpretandi privilegia in genere; quarto, De authentica et in specie de simplici privilegiorum interpretatione; quinto, De extensiva privilegiorum interpretatione; sexto, De respectiva privilegiorum interpretatione; et septimo, De correctiva privilegiorum interpretatione.

ARTICULUS III.

Quoad ea quæ concernunt modos, quibus privilegia cessant, seu amittuntur.

SUMMARIUM.

1. Privilegium singulariter personale cessat per mortem personæ privilegiatæ. — 2. Non cessat tamen privilegium per mortem seu depositionem ab officio ipsius privilegiantis, seu concedentis privilegium absolute et sine limitatione. — 3. Si autem privilegium non sit absolute et sine limitatione concessum, sed cum aliqua conditione aut limitatione ad certum tempus, dicendo v. g. usque ad beneplacitum nostrum, tunc ipso facto cessat per mortem concedentis. — 4. Si vero privilegium concessum sit sub clausula « usque ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, » aut hujusmodi, durat perpetuo, nisi a concedente, vel ipsius successore revocetur, neque cessat morte ipsius concedentis. — 5. Item non cessat morte concedentis privilegium concessum sub clausula: « Donec revocavero. » — 6. Privilegium reale cessat, et extinguitur, extincta re, cui inhæret. — 7. Intellige tamen si ipsa res privilegiata extinguatur sine spe restitutionis. — 8. Si autem res privilegiata extinguatur cum spe restitutionis, tunc conservantur omnia ejus privilegia et jura. — 9. Sed tamen cum hoc discrimine, quod si privilegia, seu jura sint concessa ipsi loco seu pavimento, eique adhæreant, tunc semper remanent et conservantur. — 10. Si vero privilegia loci sint concessa principaliter ipsi ædificio aut ecclesiæ, altari, et hujusmodi; tunc vel privilegia sunt talia, ut eorum usus præcise requirat illum locum; et hoc casu quamvis privilegia illa non omnino extinguantur, suspenduntur tamen, donec reedificetur talis ecclesia, seu tale altare. — 11. Vel privilegia sunt talia, ut etiam extra illum locum exerceri possint, et tunc privilegia nequidem suspenduntur pro illo tempore. — 12. Sic si superioris auctoritate ecclesia, monasterium seu conventus.

civitas vel oppidum transferantur ad alium locum, vel alteri uniantur, tunc non cessant ejus privilegia. — 13. Privilegium cessat etiam, et perditur per abusum. — 14. Privilegium autem non semper ipso jure, et facto amittitur per abusum, sed per sententiam et revocationem est auferendum, nisi in jure aliud exprimitur. — 15. Privilegium revocari potest saltem per sententiam, si incipit cedere in grave præjudicium aliorum, seu communitatis. — 16. Privilegium cessat etiam cessante causa, ob quam datum est. — 17. Hoc tamen intelligendum est solummodo de causa finali, non autem de causa dantaxat impulsiva. — 18. Item est hoc intelligendum solum de privilegio, quod derogat juri communi, vel alterius tertii; secus autem est de privilegio præter, vel ultra jus commune. — 19. Privilegium cessat etiam lapsu temporis, ad quod dantaxat fuit concessum et restrictum. — 20. Idem dicendum est de privilegio concessio sub conditione. — 21. Privilegium cessat etiam per renuntiationem liberam et expressam alicujus personæ particularis, si in ejus solius favorem sit privilegium concessum. — 22. Si autem privilegium sit principaliter concessum in favorem alicujus communitatis, dignitatis vel loci, non potest ei renuntiari a personis particularibus illius communitatis vel loci. — 23. Unde clerici, nec volentes possunt renuntiare privilegio fori. — 24. Neque possunt renuntiare privilegio canonis. — 25. Item nec religiosi possunt renuntiare privilegiis suæ religioni concessis. — 26. Possunt tamen prælati regulares limitare, restringere, imo etiam tollere suis subditis usum quorumcunque privilegiorum, etiam a Sede Apostolica concessorum, ita ut nequeant talibus privilegiis uti. — 27. Sic tota potest aliqua communitas renuntiare privilegio sibi concessio, quod eidem, vel non est utile, vel est indifferens. — 28. Secus autem, si talis renuntiatio cederet in præjudicium ecclesiæ vel communitatis, in quo casu etiam unus solus de capitulo contradicens impedire potest renuntiationem. — 29. Si vero privilegium incipiat esse nocivum, per se cessat, ita ut observari non debeat. — 30. Privilegia affirmativa concessa cum gravamine aliorum amittuntur per non usum via præscriptionis, si interim fuit occasio utendi privilegio, et tamen eo usus non fuerit privilegiatus scienter, sponte, ac voluntarie, et per tempus requisitum ad præscriptionem pro qualitate privilegiorum. — 31. Unde ad id requiritur, quod privilegiatus habuerit occasionem utendi privilegio. — 32. Item, quod habuerit notitiam illius. — 33. Item, quod sponte ac voluntarie, id est sine ulla coactione aut impedimento ullo uti omiserit. — 34. Et hoc per tempus requisitum ad præscriptionem pro qualitate privilegiorum respective cujusvis privilegii in specie ad instar cujusvis respective in specie rei, juris, actionis et servitutis. — 35. Privilegia affirmativa, quæ sunt meræ gratiæ, atque in nullius gravamen cedunt, per merum non usum, nunquam amittuntur. — 36. Similiter per eandem rationem privilegia negativa merè gratiosa nunquam amittuntur per usum contrarium. — 37. Econtra autem privilegia negativa cum onere aliorum concessa amitti possunt per usum contrarium. — 38. Ut dicta privilegia negativa amittantur per usum contrarium, requiritur tantum temporis, quantum requiritur ad præscriptionem. — 39. Privilegium cessat, seu amittitur per revocationem concedentis, successoris vel superioris. — 40. Revocatio privilegiorum est duplex, una expressa et alia tacita. — 41. Revocatio expressa subdividitur in generalem et specialem, et que sit utraque? — 42. Revocatio generalis alia est communis, et alia extraordinaria, et quæ sit utraque. — 43. Per clausulam communem generalem: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » in posteriore privilegio positam absque alia expressa, et specifica mentione non revocantur privilegia clausa in

corpore juris, et certis personis concessa. — 44. Per dictam clausulam communem generalem: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » nec revocantur privilegia extra corpus juris existentia, si fuerint concessa cum clausula, quod revocata non censeantur, nisi expresse eorum mentio fiat. — 45. Dicta tamen privilegia revocata censeantur per clausulam: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis sub quacunque verborum forma concessis. » Vel sic: « Etiam si de verbo ad verbum deberet de ipsis fieri mentio, » et hujusmodi. — 46. Per nullam ex prædictis clausulis generalibus censeantur revocata privilegia per modum contractus concessa, vel remunerationem meritorum, et obsequiorum præstitorum, nisi saltem in genere addatur clausula: « Etiam si per modum contractus fuerint concessa; vel etiam meritorum intuitu. » — 47. Tacita privilegii revocatio quomodo fiat? — 48. Circa tacitam privilegiorum revocationem traduntur communiter sequentes regulæ; et assignatur prima. — 49. Assignatur secunda. — 50. Assignatur tertia. — 51. Privilegium merè gratiosum subdito concessum potest ex justa causa revocari a concedente, vel ejus successore, seu superiore valide et licite; sine justa causa autem valide quidem, sed illicite. — 52. Si autem privilegium merè gratiosum sit concessum non subdito, nequit amplius revocari. — 53. Hinc privilegia, quæ imperatores, alique principes concesserunt ecclesiis, nequeunt amplius revocari. — 54. Privilegia remuneratoria, vel per modum pacti, seu contractus onerosi concessa etiam subdito nequeunt amplius revocari, nisi ex gravi causa spectante ad bonum commune, et cum compensatione aliqua juris ablati. — 55. Privilegia regularium non sunt omnia a concilio Tridentino revocata, sed plurima ab eodem sunt confirmata. — 56. Omnia, et singula privilegia regularium ante concilium Tridentinum eis concessa, quæ adversantur decretis in sess. xxv, De regularibus et monialibus, sunt revocata ab eodem concilio. — 57. Item revocata sunt privilegia illa regularium ante Tridentinum eis concessa, quæ adversantur præcedentium sessionum decretis habentibus supradictam, vel similem clausulam privilegiorum revocatoriam: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » etc. — 58. An revocata censeantur non solum illa regularium privilegia, quæ adversantur alicui ex decretis conc. Tridentini, cit. sess. xxv, De regularibus, vel alicui ex decretis præcedentium sessionum habentibus supradictam expressam clausulam privilegiorum revocatoriam: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » sed illa quoque, quæ adversantur decretis aliarum sessionum (excepta dicta sess. xxv, De regularibus), et clausulam privilegiorum revocatoriam expressam non habentibus. — 59. Regulares non possunt nec in foro conscientiæ, uti suis privilegiis, quæ sunt expresse revocata a concilio Tridentino expresse revocatis, nec in locis, ubi Tridentinum concil. non est receptum. — 60. Imo regulares non possunt in foro conscientiæ uti suis privilegiis a concilio Tridentino expresse revocatis, nec in locis, ubi Tridentinum concil. non est receptum. — 61. Nec secundum communiorum sententiam possunt regulares in foro conscientiæ uti suis privilegiis solum implicite a Tridentino revocatis. — 62. Quamvis multa regularium privilegia, tum per concilium Tridentinum, tum per varias pontificias constitutiones fuerint vere revocata, adhuc tamen multa et plurima alia existunt, quæ non sunt revocata. — 63. Alia de privilegiis, remissive. — 64. Affectur constitutio Clem. XII, sedulo attendenda, per quam moderantur nonnulla regul. et Mendicantibus a Bened. XIII concessa. — 65. Subnect. add. ex al. man., ad n. 75.

(1. Privilegium singulariter personale cessat per mortem personæ privilegiatæ. Communis per text. in c. Privilegium 7, De

regul. juris in 6, ibi: « Privilegium personale personam sequitur, et extinguitur cum persona, » et concordat l. *In omnibus causis* 63, et l. *Privilegia quædam* 196, ff. *De regul. jur.*

(2. Nec cessat tamen privilegium per mortem, seu depositionem ab officio ipsius privilegiantis, seu concedentis privilegium absolute, et sine limitatione; regula enim generalis est, et communiter recepta, quod gratia, uti est privilegium, absolute concessa, et acceptata non cesset per mortem, aut depositionem ab officio ipsius concedentis, cap. *Si super gratia* 9, De officio jud. delegat. in 6 et cap. *Si cui*, De præbend. in 6.

(3. Si autem privilegium non sit absolute et sine limitatione concessum, sed cum aliqua conditione aut limitatione ad certum tempus, dicendo v. g. *Usque ad beneplacitum nostrum*, tunc ipso facto cessat per mortem concedentis; per mortem enim concedentis omnino etiam extinguitur ipsius beneplacitum. *Communis*, textu expresso in c. *Si gratiose* 5, De rescriptis in 6, ibi: « Hujusmodi gratia per ejus obitum, per quem ipsius beneplacitum omnino extinguitur, eo ipso expirat. »

(4. Si vero privilegium concessum sit sub clausula: « Usque ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, » aut hujusmodi, durat perpetuo, nisi a concedente, vel ipsius successore revocetur, neque cessat morte ipsius concedentis. *Communis*, textu expresso in cit. cap. *Si gratiose* 5, De rescriptis in 6, ibi: « Secus autem, si usque ad Apostolicæ Sedis beneplacitum gratia concedatur prædicta; tunc enim, quia sedes ipsa non moritur, durabit perpetuo, nisi a successore fuerit revocata. »

(5. Item non cessat morte concedentis privilegium concessum sub clausula: « Donec revocavero, » Suarez, lib. viii *De legibus*, cap. 32, num. 2 et seq.; Layman., lib. 1, tract. 4, cap. 23, num. 11; post Navarrum, Covarruviam, et alios; Pirrhing, lib. v *Decretal.*, tit. 33, num. 172; Reiffenstuel, *ib.*, num. 170, et lib. i *Decret.*, tit. 3, num. 262, ubi testatur de communi; Barbosa, clausula 53, num. 12; Menochius, *De arbitr. judic.*, lib. 1, quæst. 63, n. 12, citans communem aliorum contra Bartolum. Et ratio est, quia ad revocationem requiritur actus novus positivus contrarius, qualis non habetur per solam mortem concedentis; nam, ut recte argumentatur Menochius, consil. 360, num. 9, cum aliis, aliud est voluntatem cessare, et aliud eam revocare; voluntatis cessatio fit per mortem, quia morte finitur voluntas hominis. L. *Locatio* 4, ff. *Locati*, voluntatis vero revocatio requirit factum quoddam, nempe expressionem ipsius revocationis.

(6. Privilegium reale cessat et extinguitur extincta re, cui inhæret. *Communis*, per text. in c. *Accessorium* 42, De regul. juris in 6, ibi: « Accessorium naturam sequi congruit principalis. »

(7. Intellige tamen cum hac distinctione,

nempe quod privilegium reale cesset per extinctionem rei, cui inhæret, si ipsa res privilegiata extinguatur sine spe restitutionis, prout contingit, si res, ecclesia vel alius locus destruatur superioris auctoritate absque ulla spe restitutionis aut reparationis; tunc enim extinguuntur etiam, et perduntur omnia privilegia ei coherentia, tanquam sublata in perpetuum a fundamento, cui inhærent, nec amplius dici possunt illius ecclesiæ clerici, aut illius oppidi cives vel municipales, ut colligitur ex cap. *Placuit* 26, dist. 1, De consecrat., et cap. *Et hoc diximus* 9, caus. 16, q. 7. Sic Glossa communiter recepta in cap. *Privilegium* 7, De reg. jur. in 6; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 198; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 171 et 172, et communis aliorum.

(8. Si autem res privilegiata extinguatur cum spe restitutionis, prout contingit, si res, ecclesia vel alius locus ab hostibus destruatur, aut occupetur, seu casu fortuito comburatur cum spe refectionis, aut reedificationis, tunc conservantur omnia ejus privilegia et jura, ut colligitur ex cap. *Pastoralis* 24, caus. 7, quæst. 1, et cap. *Quæ semel* 4, caus. 19, quæst. 3. (9. Sed tamen cum hoc discrimine, quod, si privilegia seu jura sint concessa ipsi loco seu pavimento, eique adhæreant, ut est consecratio et benedictio loci sacri, et privilegia inde provenientia, nempe quod locus ille non possit vendi, nec converti in usus profanos, et hujusmodi, tunc semper remanent et conservantur, quia eorum fundamentum non est destructum. L. *Æde sacra* 73, ff. *De contrahenda emptione*, ibi: « Æde sacra terræmotu diruta, locus ædificii non est profanus; » Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 173; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 199; Suarez, lib. viii *De legibus*, cap. 5, num. 6, et alii passim.

(10. Si vero privilegia loci sint concessa principaliter ipsi ædificio, aut ecclesiæ, altari, et hujusmodi, tunc, vel privilegia sunt talia, ut eorum usus præcise requirat illum locum v. g. ut intra talem ecclesiam, seu ad tale altare fiat, ut indulgentia concessa visitantibus talem ecclesiam, indultum pro celebrantibus ad tale altare privilegiatum; et hoc casu, quamvis privilegia illa non omnino extinguantur, suspenduntur tamen, donec reedificetur talis ecclesia, seu tale altare. Arg. cap. *Pastoralis* 24, caus. 7, quæst. 1, et leg. *Cum loca* 36, ff. *De religios. et sumptib. funer.*; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 199; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 164; Suarez, *loc. cit.*, num. 6; Zoesius, lib. v *Decretal.*, tit. 13, De privileg., num. 53, et alii communiter. (11. Vel privilegia sunt talia, ut etiam extra illum locum, v. gr. extra illam ecclesiam alibi exerceri possint, et tunc privilegia ne quidem suspenduntur, pro illo tempore, quia manent in personis, quæ uti possunt talibus privilegiis loci; sic episcopus vel canonicus alicujus ecclesiæ occupatæ vel destructæ ab infidelibus seu hæreticis adhuc retinet denominationem ab illa ecclesia, quamvis extra illam

resideat et gaudet privilegiis ipsi concessis ratione episcopatus, vel canonicatus talis loci, ut patet de episcopo Gebennensi, seu Genevensi, qui cum suis canonicis fruatur titulo et privilegiis ecclesiæ Gebennensis, seu Genevensis, quamvis cum ipsis resideat Annesii in Sabaudia, et sic de aliis. Pirrhing, *loc. cit.*, num. 199; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 6, et alii passim.

(12. Sic si superioris auctoritate ecclesiæ, monasterium seu conventus, civitas vel oppidum transferatur ad alium locum, vel alteri uniatur, tunc non cessant ejus privilegia, sed una cum ecclesiâ, monasterio seu conventu, civitate vel oppido transferuntur, quando non sunt concessa ratione situs; sed directe ipsi ecclesiæ, monasterio seu conventui civitati vel oppido, ejusque nomine; colligitur ex cap. *Et temporis* 48, et cap. *Postquam* 49, caus. 16, q. 1, et cap. *Quia monasterium* 2, De religiosis domibus; ita Glossa communiter recepta in cit. cap. *Privilegium*, De regul. juris in 6; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 168; Suarez, *loc. cit.*, n. 4 et seq.; Azorius, part. 1, l. v, cap. 22, q. 11, et alii communiter.

(13. Privilegium cessat etiam, et perditur per abusum, textu expresso in c. *Ubi ista* 7, dist. 84, ibi: « Nam privilegium dignitatis meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. » Cap. *Privilegium* 63, caus. 11, quæst. 4, ibi: « Privilegium omnino meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate, et cap. *Ut privilegia* 13, De privilegiis, ibi: « Quia privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. »

(14. Privilegium autem non semper ipso jure et facto amittitur per abusum, sed per sententiam et revocationem est auferendum, nisi in jure aliud exprimat. Zoesius, lib. v *Decret.*, tit. 33, *De privileg.*, num. 38; Reiffenstuel, *ibidem*, num. 179; Suarez, et alii, per text. in cit. cap. *Ut privilegia* 24, De privileg., ibi: « Quædam in eisdem privilegiis duximus declarare, ne minus sane intellecta pertrahantur ad abusum, propter quem possint merito revocari. »

(15. Privilegium revocari potest saltem per sententiam, si incipit cedere in grave præjudicium aliorum, seu communitatis: colligitur ex c. *Suggestum* 9, De decimis; ubi summario sic expresse habet: « Revocatur privilegium, si ex post facto incipit enormiter esse nocivum, » et cap. *Cum ad hoc sint* 16, De clericis non residentibus, in cujus summario sic expresse dicitur: « Si ecclesia patitur ministrorum defectum, privilegiati super absentia per subtractionem proventuum redire coguntur. »

(16. Privilegium cessat etiam, cessante causa, ob quam datum est: *communis*, per textum in cap. *Cum cessante* 60, De appellation., ibi: « Cum cessante causa, cesset effectus. »

(17. Hoc tamen intelligendum est solummodo de causa finali, quæ est principalis causa privilegii, sine qua princeps privilegium nullo modo concessisset, et a quo

valor privilegii pendet in fieri et conservari; non autem de causa duntaxat impulsiva, quæ secundo solum movet principem ad concessionem privilegii, adeoque, ipsa cessante, non cessat privilegium, cum in ea non nitatur. Abbas in cap. *Suggestum* 9, De decimis, num. 5; Suarez, lib. viii *De legibus*, cap. 30, num. 1, cum aliis ibi citatis; Reiffenst., *loc. cit.*, num. 184; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 168, et alii passim.

(18. Item est hoc intelligendum solum de privilegio, quod *derogat juri communi vel alterius tertii*, ad cujus etiam conservationem requiritur causa. Secus autem est de privilegio *præter, vel ultra jus commune*, seu quod continet merum beneficium principis; et ad sui conservationem non requirit aliam causam præter liberalem principis concessionem; tale enim privilegium perseverat, etiamsi causa, ob quam concessum fuit, cessaverit. Suarez, *loc. cit.*, num. 169; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 185; Zoesius, *loc. cit.*, num. 32, et alii per text. in cap. *Decret.* 16, De regul. juris in 6, ibi: « Decet concessum a principe beneficium esse mansurum; » juncta glossa, *ib.*, verb. *Decet*, cum pluribus juribus ab ipsa adductis.

(19. Privilegium cessat etiam lapsu temporis, ad quod duntaxat fuit concessum et restrictum, quod verificatur solummodo in privilegio temporali, et non in perpetuo. *Communis*. Arg. cap. *De causis* 4, De offic. judic. delegat. (20. Item dicendum est de privilegio concessa sub conditione. Nam ipsum est solum concessum pro tanto tempore quanto duraverit ipsa conditio, adeoque, cessante conditione, cessat etiam privilegium, cum sit finitum tempus, pro quo fuit concessum. *Communis*.

(21. Privilegium cessat etiam per renuntiationem liberam et expressam alicujus personæ particularis, si in ejus solius favorem sit privilegium concessum. *Communis*, textu expresso in cap. *Si de terra* 6, De privilegiis, ibi: « Cum liberum sit unicuique juri suo renuntiare, » et l. *Si quis* 29, cod. *De pactis*, ibi: « Regula est juris antiqui, omnes licentiam habere, iis, quæ pro se introducta sunt, renuntiare. »

(22. Si autem privilegium sit principaliter concessum in favorem alicujus communitatis, dignitatis, loci, v. g. civitatis, ecclesiæ vel monasterii, non potest ei renuntiare a personis particularibus illius communitatis vel loci. *Communis*, textu expresso in cap. *Si diligenti* 12, De foro compet., ibi: « Cum non sit beneficium hoc personale, cui renuntiare valeat, sed potius toti collegio ecclesiastico publice sit indultum, cui privatorum pactio derogare non potest. »

(23. Unde clerici nec volentes possunt renuntiare privilegio fori. *Communis*, per text. in cit. cap. *Si diligenti* 12, De foro compet. (24. Neque possunt renuntiare privilegio canonis. *Communis*, textu expresso in cap. *Contingit* 36, De sententia excom-

mun., ibi: « Cum ille canon non tam in favorem clerici ordinati, quam in favorem ordinis clericalis fuerit promulgatus. »

(25. Item nec religiosi possunt renuntiare privilegiis suæ religioni concessis, ut privilegio exemptionis, sine consensu Papæ, qui eos ab aliorum ordinariorum jurisdictione exemit, et suæ gubernationi ac protectioni immediatæ subiecit. Arg. cap. *Cum tempore* 5, De arbitrio n. 2; Suarez, lib. viii *De legibus*, cap. 53, n. 2; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 174; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 193.

(26. Possunt tamen prælati regulares limitare, restringere, imo etiam tollere suis subditis usum quorumcunque privilegiorum etiam a Sede Apostolica concessorum, ita ut nequeant talibus privilegiis uti; sic concessit Leo X Minoribus et Augustinianis, Clemens VII Cisterciensibus, et Gregorius XIII Societati Jesu: *Compend. privilegior. Mendicant.*, verb. *Privilegia Fratrum*, § 26; Miranda, in *Manual.*, tom. II, quæst. 43, art. 4; Rodriguez, tom. I, *Quæst. regular.*, qu. 9, art. 2; Tamburin., *De jure abbatum*, tom. I, disput. 16, quæst. 9; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 199 et 200; Lezana, in *Summa qu. Regular.*, tom. II, cap. 18, num. 56, et alii; et ad hoc faciunt cap. *Cum accessissent* 8, De constitutionibus, cap. *Per illorum* 22, De præbend. Et ad hoc locum habet regula, quod favori suo ii, quibus competit, renuntiare possunt; arg. l. *Si quis* 39, *cod. De pactis*, c. *Si de terra* 6, De privilegiis; et quod nemo beneficio sibi concessio uti cogitur. Arg. l. *Invito*, ff. *De regul. jur.*

(27. Sic potest tota aliqua communitas, v. g. civitas, prælatus cum capitulo, et hujusmodi renuntiare privilegio sic concessio, quod eidem vel non est utile vel est indifferens. Per citat. cap. *Cum accessissent* 8, De constitutionibus, cap. *Pro illorum* 22, De præbend., cap. *Si de terra* 6, De privileg., l. *Si quis* 19, *col. De pactis*, l. *Invito*, ff. *De regul. juris.*

(28. Secus autem, si talis renuntiatio cederet in præjudicium ecclesiæ vel communitatis, in quo casu etiam unus solus de capitulo contradicens impedire potest renuntiationem. Innocent., in cap. *Accedentibus* 15, De privilegiis, et Glossator, Abbas, Alexander de Nevo, *ibidem in additionibus*; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 174; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 196, et alii passim.

(29. Si vero privilegium incipiat esse nocivum, per se cessat, ita ut observari non debeat. *Communis*, per tex. in cap. *Quod ob gratiam* 61, De regul. juris in 6, ibi: « Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum. »

(30. Privilegia *affirmativa* concessa cum gravamine aliorum, v. gr. exigendi decimas, imponendi tributum, et hujusmodi, amittuntur *per non usum* via præscriptionis, si interim fuit occasio utendi privilegio, et tamen eo usus non fuerit privilegiatus « scienter, sponte, ac voluntarie, et per tempus requisitum ad præscriptionem pro qualitate privilegiorum. » *Communis*, per

text. in cap. *Cum super* 23, De offic. delegat., ibi: « Cum noluerit, quod potuerit, » et leg. *Nundinis* 1, ff. *De nundinis*, ibi: « Nundinis impetratis a principe non utendo, qui meruit, decennii tempore usum amittit; » et cap. *Si de terra* 6, De privileg., ibi: « De privilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrahare voluistis, cum liberum sit unicuique suo juri renuntiare, eoque modo non potestis vos in hac parte tueri. »

(31. Dicitur tamen notanter: « Si interim fuit occasio utendi privilegio, et tamen eo usus non fuerit privilegiatus, » quia, si occasio utendi privilegio nunquam se offerat, *per non usum* non amittitur, quamvis per mille annos nullus exerceatur usus privilegii. *Communis*, arg. l. *Et Atilicinus*, ff. *De servitut. rust. prædior.*

(32. Item notanter dicitur scienter, quod quis sciat se habere tale privilegium, et tamen, oblata sibi favorabili occasione, eo uti omittat; quia qui ignorat se habere tale privilegium, illud non amittit, si eo uti omittat. *Communis*, arg. l. *Is qui usum fructum* 20, ff. *Quibus modis usus fructus, vel usus amittitur.*

(33. Item notanter dicitur sponte, ac voluntarie, quia, si quis violenter, aut ob infirmitatem, vel absentiam *ab usu* impeditur, privilegium non amittit. *Communis* eum glossa in cap. *Ut privilegia* 24, De privilegiis, verb. *Semel in anno.*

(34. Item notanter dicitur: « Et per tempus requisitum ad præscriptionem pro qualitate privilegiorum, » quia tempus ad præscriptionem requisitum est varium pro diversitate rerum, jurium, actionum et servitutum, ut patet ex dictis sub verb. *Usucapio*, § 6. Unde cum jura, actiones, privilegia, et similia veniant nomine rerum immobilium, ex dictis sub dict. verb. *Usucapio*, § 5, n. 3 et 4. Et res immobiles privatorum cum titulo et bona fide præscribantur decennio inter præsentem, et xx annis inter absentes, ex dictis *ibidem*, n. 1, sine titulo autem, sed cum bona fide præscribantur triginta annis, ex dictis, *ibidem*, n. 12. Et res immobiles Ecclesiæ Romanæ præscribantur duntaxat spatio c. annorum, ex dictis *ibidem*, n. 12. Et res immobiles aliarum ecclesiarum inferiorum, et aliorum locorum piorum, seu causerum pariarum præscribantur spatio xl annorum, ex dictis, *ibidem*, n. 15. Et res immobiles ordinum et monasteriorum regularium præscribantur sola centenaria, ex dictis, *ibidem*, n. 16. Sic pariformiter est discurrendum de tempore requisito ad præscriptionem ejusvis respectivo privilegii in specie. *Communis.*

(35. Privilegia *affirmativa*, quæ sunt meræ gratiæ, atque in nullius gravamen cadunt, v. g. celebrandi ante auroram, absolventi, dispensandi, et hujusmodi, *per merum non usum* nunquam amittuntur; glossa in cap. *Ut privilegia* 24, De privileg., verb. *Semel in anno*; Engel, lib. v *Decretal.*, tit. 22, n. 19; Pirrhing, *ibidem*, nu. 176; Reiffenstuel, *ibid.*, n. 787; Bassæus, verb. *Pri-*

villegium 3, n. 16; Suarez, Layman, Bonacina, Rodriguez, et alii passim; et ratio est, quia *merus non usus est* actus liberæ facultatis, qui non inducit præscriptionem seu renuntiationem. In facultativis enim non datur præscriptio, ex dictis sub verb. *Usucapio*, § 2, n. 17.

(36. Similiter per eandem rationem privilegia *negativa* mere gratiosa, v. gr. non jejunandi, nunquam amittuntur *per usum contrarium*; Suarez, lib. viii, *De legibus*, cap. 25, n. 22; Pontius, lib. viii, *De matrimonio*, cap. 18, n. 25; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 183; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 212, cum communi aliorum.

(37. Econtra autem privilegia *negativa* cum onere aliorum concessa, v. gr. non solvendi decimas seu tributum, amitti possunt *per usum contrarium*. Suarez, *loc. cit.*, cap. 34, n. 20 et cap. 35, n. 1 et 2; Layman, lib. i, tract. 9, c. 23, n. 23; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 178; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 213, cum communi et certa aliorum. Arg. cap. *Cum accessissent* 8, De constitutionibus.

(38. Ut dicta privilegia *negativa*, quæ in non faciendo consistunt, et aliis onerosa sunt, ut est privilegium immunitatis a solvendis decimis, vel tributis, privilegium exemptionis a jurisdictione ordinarii, amittantur *per usum contrarium*, v. g. voluntarie, liberè ac sponte solvendo decimas, vel tributa, sistendo se tribunali, seu jurisdictioni ordinarii sine protestatione, requiritur tantum temporis, quantum requiritur ad præscriptionem, juxta dicta *supra*, n. 34.

(39. Privilegium cessat, seu amittitur per revocationem concedentis, successoris vel superioris. *Communitissima.* (40. Revocatio autem privilegii duobus modis fieri potest, scilicet expresse vel tacite; seu duplex est revocatio, una *expressa*, et alia *tacita. Communis.* (41. Revocatio expressa subdividitur in specialem et generalem. *Specialis est*, quando istud, vel illud privilegium in specie revocatur. *Generalis est*, quando in genere revocantur omnia privilegia alicui constitutioni et decreto contraria. Sic doctores communiter. (42. revocatio generalis, alia est *communis*, et alia *extraordinaria*; revocatio generalis *communis* est, quæ fit per clausulam generalem communem, dicendo, v. gr. « Non obstantibus quibuscunque privilegiis; » revocatio generalis *extraordinaria* est, quæ fit per clausulam generalem extraordinariam, et fortiorum, dicendo v. gr.: « Non obstantibus privilegiis quibuscunque sub quacunque verborum forma concessis. » Vel sic: « Etiam si de verbo ad verbum deberet de ipsis fieri mentio, » et hujusmodi. *Communis.*

(43. Per clausulam communem generalem, « Non obstantibus quibuscunque privilegiis » in posteriore privilegio positam absque alia expressa et specifica mentione non revocantur privilegia clausa in corpore juris, et certis personis concessa. *Communi-*

nis. Et ratio est, quia correctio jurium est evitanda, quantum fieri potest, nec est facile præsumenda, nisi clare exprimat. Arg. cap. *Cum expediat*, De election. in 6, adeoque per generalem derogationem, nisi clare exprimat, non censetur tolli jus speciale prius habens rationem speciale; si enim hoc princeps voluisset, expressisset. Arg. cap. *Inter corporalia* 2, De translatione episcopi, § *Sed neque istud*, cap. *Ad audientiam* 12, De decimis, et cap. *Quia circa* 21, De privileg.

(44. Per dictam clausulam communem generalem, « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » nec revocantur privilegia extra corpus juris existentia, si fuerint concessa cum clausula, quod revocata non censeantur, nisi expresse eorum mentio fiat. *Communis.* (45. Dicta tamen privilegia revocata censentur per clausulam: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis sub quacunque verborum forma concessis. » Vel sic: « Etiam si de verbo ad verbum deberet de ipsis fieri mentio; » et hujusmodi. *Communis*, et clare patet ex ipsismet verbis clausularum.

(46. Per nullam ex prædictis clausulis generalibus censentur revocata privilegia per modum contractus concessa, vel in remunerationem meritorum, et obsequiorum præstitorum, nisi saltem in genere addatur clausula: « Etiam si per modum contractus fuerint concessa, vel etiam meritorum intuitu. » *Communis.* Et ratio est, quia talis revocatio cedit in præjudicium tertii, auferendo ei *jus quæsitum*, adeoque non præsumitur in principe voluntas revocandi, nisi exprimat; tum quia talia privilegia ordinarie revocari non possunt, nisi ex causa gravi ad bonum publicum pertinente, adeoque revocata censi non debent, nisi specialiter exprimat.

(47. Tacita autem privilegii revocatio fit per actum principis directe contrarium privilegio, seu qui non potest subsistere vel non habere effectum intentum sine revocatione privilegii antea concessi; dummodo possit præsumi eum scire privilegium antea concessum, illiusque recordari. *Communis*, arg. l. *Idem Ulpianus*, ff. *De excusationibus tutorum*, etc.

(48. Unde circa hanc etiam privilegiorum revocationem traduntur communiter sequentes regulæ. Prima est: per legem generalem, et quæ non expresse revocat privilegia, censentur tacite revocata privilegia in corpore juris contenta; non autem censentur revocata privilegia extra corpus juris existentia, nisi eorum mentio specialis fiat. Et ratio primæ partis est, quia cum privilegia in corpore juris contenta pertineant ad legem universalem, præsumitur legislatorem ea scire, adeoque revocare legem priorem continentem privilegium juris communis, quamvis in posteriore lege non exprimat. Ratio autem secundæ partis est, quia cum privilegia extra corpus juris existentia contineant jus privatum, et particulare factum, legislator vero non præ-